

STOCKHOLMS STRÖM

Nytt elnät i Stockholmsregionen

Ny 400 kV ledning Hagby-Danderyd

Samrådsredogörelse

December 2009

Innehållsförteckning

1	BAKGRUND	3
2	SYFTE	3
3	SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE	3
4	YTTRANDEN OCH BEMÖTANDEN UNDER REMISSEN AV MKB:N	4
4.1	LÄNSSTYRELSE OCH KOMMUNER	4
4.2	ÖVRIGA MYNDIGHETER	8
4.3	FÖRETAG	10
4.4	INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR	10
4.5	FASTIGHETSÄGARE	13
4.6	NÄRBOENDE	13
5	YTTRANDEN OCH BEMÖTANDEN UNDER EFTERFÖLJANDE REMISSER	15
5.1	KOMMUNER.....	16
5.2	FASTIGHETSÄGARE	17

1 Bakgrund

Svenska Kraftnät har tagit fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för planerad ny 400 kV ledning mellan station Hagby (Upplands Väsby kommun) och planerad ny station Anneberg (Danderyds kommun). Samråd enligt 6 kap 4 § miljöbalken avseende utbyggnadsförslaget har genomförts under 2008, då MKB:n bl.a. sändes på remiss till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen), berörda kommuner samt övriga berörda myndigheter, intresseorganisationer, föreningar och företag. Samrådet sammanfattas i denna samrådsredogörelse.

2 Syfte

Föreliggande samrådsredogörelse utgör bilaga till den MKB som ingår i koncessionsansökan avseende Svenska Kraftnäts planerade nya 400 kV ledning Hagby-Danderyd. Samrådsredogörelsen syftar till att beskriva samrådets genomförande samt att sammanfatta de senast inkomna synpunkterna, d.v.s. de som inkommit under remissen av MKB:n samt under efterföljande remisser. I denna samrådsredogörelse bemöter även Svenska Kraftnät yttrandena.

3 Samrådets genomförande

Svenska Kraftnät inledde samrådsprocessen genom att samråda med länsstyrelsen och berörda kommuner under hösten 2005. Under framtagandet av förstudien (september 2006) har två möten hållits där representanter från länsstyrelsen och berörda kommuner har givits möjlighet att ge synpunkter på de alternativa sträckningar som beskrivs i förstudien.

Förstudien skickades på remiss till länsstyrelsen, berörda kommuner samt övriga berörda myndigheter, intresseorganisationer, föreningar och företag. Den presenterades även för berörda fastighetsägare och närboende vid ett samrådsmöte i september 2006. Samrådet medförde att Svenska Kraftnät tog fram en komplettering till förstudien (maj 2007), i vilken ytterligare två sträckningsalternativ presenterades. Kompletteringen presenterades på ett samrådsmöte i maj 2007 samt skickades på remiss till länsstyrelsen, berörda kommuner samt övriga berörda myndigheter, intresseorganisationer, föreningar och företag.

Länsstyrelsen fattade 2007-04-16 beslut om att projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Svenska Kraftnät tog därefter fram en MKB (remissupplaga, maj 2008) som sändes ut på remiss till länsstyrelsen, berörda kommuner och övriga berörda myndigheter, intresseorganisationer, föreningar och företag samt presenterats på ett samrådsmöte (maj 2008) för berörda fastighetsägare och närboende.

I oktober 2008 remitterades förslag på justering av markkabelsträckningen till Danderyds respektive Täby kommun. Den bakomvarande anledningen till justeringsförslagen var Naturskyddsföreningens yttrande i juni 2008.

Efter att Svenska Kraftnät tagit del av alla synpunkter har en slutgiltig MKB tagits fram. Svenska Kraftnät har därefter sammanställt en ansökan om nätkoncession enligt ellagen där MKB:n utgör en del av underlaget.

4 Yttranden och bemötanden under remissen av MKB:n

Banverket, Elsäkerhetsverket, Sjöfartsverket, Statens strålskyddsinstitut (nuvarande Strålsäkerhetsmyndigheten), Fortum Distribution, Telia, Vattenfall Eldistribution AB samt Danderydskretsen av Villaägarnas Riksförbund inkom inte med något yttrande. Fiskeriverket, Naturvårdsverket och Stockholms Stad har skriftligen låtit meddela att de inte avser att inkomma med något yttrande. Försvarsmakten, Luftfartsverket, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen och Sveriges Geologiska Undersökningar har inget att erinra mot projektet.

4.1 Länsstyrelse och kommuner

Samrådspart: Länsstyrelsen i Stockholms län

Huvudsakliga synpunkter:

Länsstyrelsen i Stockholms län förordar, liksom Svenska Kraftnät, alternativ 4 av de redovisade alternativa sträckningarna i den kompletterande förstudien (maj 2007). Länsstyrelsen framhåller betydelsen av att i möjlig mån begränsa påverkan på det viktiga friluftsområde som Rösjökilen utgör och förordar alternativ 2B. Länsstyrelsen anser vidare att det är angeläget att i möjlig mån följa befintliga stigar och vägar för att begränsa påverkan på skogen.

En särskild arkeologisk utredning enligt kulturminneslagen (KML) krävs i och med att ledningssträckningen berör en mängd olika fornlämningar. En fornminnesinventering är inte tillräcklig. Länsstyrelsen har inte tagit del av den arkeologiska utredning som Riksantikvarieämbetet har gjort åt Svenska Kraftnät. Det är länsstyrelsen som avgör om utredningen kan godkännas som särskild arkeologisk utredning enligt 2 kap. 11 § KML.

Den kommande prövningen av designstolparna och dess förenlighet med riksintresset framgår inte av MKB:n. Länsstyrelsen avvaktar med att lämna synpunkter i denna del. Länsstyrelsen förutsätter att Vägverkets synpunkter liksom Riktlinjer för vägens närområden (2003:133) beaktas i utformningen av kraftledningen i vägens närområde.

Vid Kärringsjöns norra ända passerar den föreslagna kraftledningen i gräns mot Natura 2000-området. Enligt länsstyrelsens uppfattning är det inte helt klarlagt att den nya kraftledningsdragningen inte innebär en betydande påverkan på de värden som Natura 2000-området avses skydda. Ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB bör därför sökas hos länsstyrelsen. Vidare behöver MKB:n kompletteras med en redovisning av rödlistade arter.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Länsantikvariern på länsstyrelsen har i efterhand bekräftat att länsstyrelsen hade tagit del av Riksantikvariämbetets arkeologiska utredningen och godkänt den som särskild arkeologisk utredning innan remissen skrevs. Svenska Kraftnäts planer är att följa de åtgärder som Riksantikvarieämbetet föreslår i sin arkeologiska utredning, såsom att utföra en utredning etapp 2 för osäkra fornlämningar.

MKB:n har kompletterats med rödlistade arter.

Ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken kommer att inges så snart koncessionsansökan är inlämnad. En separat konsekvensutredning för Natura 2000-området har tagits fram som kommer att utgöra underlag till ansökan.

Svenska Kraftnät har efter remissen av MKB:n haft flera möten med Vägverket och representanter från länsstyrelsen för att hitta en utformning av designstolparna som kan godtas av Vägverket och länsstyrelsen (se mer under Svenska Kraftnäts bemötande på Vägverkets remissyttrande).

Samrådspart: Danderyds kommun

Huvudsakliga synpunkter:

Danderyds kommun anser att föreliggande MKB innebär att projektet i huvudsak kan godtas av Danderyds kommun. Kommunen framhåller dock att det inom delsträcka 2 förordas markförläggning enligt alternativ 2B. Vidare anser Danderyds kommun att risken för avvattning inom delsträcka 3 måste studeras vidare och åtgärder inarbetas i projekteringen för att undvika avvattning av blötare partier. I byggfasen måste avvattningsrisker bevakas och insatser sättas in. Dessutom förordas en mer västlig anslutning till 70 kV-ledningsgatan. Danderyds kommun påpekar även att den slutliga placeringen och utformningen av transformatorstationen ej prövas i detta ärende samt att Svenska Kraftnät måste följa upp bullerfrågan i bygg- och driftfas av den nya transformatorstationen för att begränsa störningar på anslutande bostadsbebyggelse och verksamheter.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Svenska Kraftnäts utbyggnadsförslag baseras på alternativ 2B i MKB:n (remissupplaga, maj 2008). Utbyggnadsförslaget har även justerats så att anslutningen till 70 kV-ledningsgatan är mer västlig. En särskild hydrologisk utredning har tagits fram (juni 2009) för att identifiera var åtgärder behöver sättas in för att förhindra hydrologiska konsekvenser på våtmarker och vattendrag. I utredningen anges dessutom vilka åtgärder som bör genomföras. Den hydrologiska utredningen kommer att utgöra underlag vid framtagandet av förfrågningsunderlag till entreprenadupphandlingen.

Samrådspart: Sollentuna kommun

Huvudsakliga synpunkter:

Sollentuna kommun anser fortfarande att alternativ 3 är det klart bästa av redovisade alternativ. Sollentuna kommun kan dock acceptera det alternativ till dragning som föreslås, men bara under förutsättning att projektet som helhet kan genomföras, d.v.s. en uppgörelse om finansiering av Stockholms Ström ska föreligga innan koncession för detta avsnitt begärs. I annat fall betraktar Sollentuna denna ledning som en ren ersättning av den befintliga luftledningen genom Täby kommun och Danderyds kommun och då ska den nya ledningen förläggas inom dessa kommuner. Sollentuna kommun delar bedömningen i MKB:n att alternativ 2B ger minst negativa konsekvenser.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Svenska Kraftnät har utrett flera alternativ till ledningssträckning och anser att utbyggnadsförslaget ger minst påverkan på omgivningen och därmed är det bästa alternativet. Uppgörelsen om finansieringen av Stockholms Ström är helt skild från tillståndsprocessen som följer reglerna i ellagen respektive miljöbalken.

Samrådspart: Täby kommun

Huvudsakliga synpunkter:

Täby kommun vidhåller sin uppfattning i enlighet med det tjänsteutlåtande (daterat 2007-08-07) som låg till grund för remissyttrandet avseende kompletteringen till förstudien. Det innebär att Täby kommun förordar en sträckningsdragning enligt sträckningsalternativ 2B i kombination med den korta bergtunneln mitt för Skarpäng.

Svenska Kraftnäts bemötande:

I MKB:n (remissupplaga, maj 2008) framkommer att sträckning 2B är det bästa sträckningsalternativet ur miljösynpunkt och en klar majoritet av remissinstanserna förordade markkabel på delsträcka 2 (sträckning 2B). Svenska Kraftnät har därför valt ett utbyggnadsförslag med markkabel på delsträcka 2. Markkabel i kombination med tunnel på delsträcka 2 var inte något alternativ i MKB:n (remissupplaga, maj 2008). Svenska Kraftnät anser inte att det finns några starka skäl till att anlägga en tunnel i ett grönområde.

Samrådspart: Upplands Väsby kommun

Huvudsakliga synpunkter:

Upplands Väsby kommun förordar alternativ 3 och anger att en MKB ska tas fram även för alternativ 3. Om alternativ 3 inte är möjligt anser Upplands Väsby kommun att alternativ 4 ska förläggas i markkabel hela vägen från Hagby till Enebyberg. Anledningarna till att Upplands Väsby kommun föredrar markkabel är flera. Dels försvåras framtida exploatering kring motet vid Norrortsleden med luftburen ledning och dels blir miljöpåverkan av en luftledning öster om Fjäturen alltför stor. Upplands Väsby kommun hänvisar till Regionplane- och trafikkontorets rapport om upplevelsevärden i Rösjökilén, som anger att området öster om Fjäturen har höga

och delvis mycket höga värden för bl.a. ”orördhet och trolska miljöer”. I kommunens egen vattenplan från 2007 framhålls att Fjäturens relativt orörda natursjökaraktär bör värnas och bibehållas. Upplands Väsby kommun påpekar att Svenska Kraftnät tidigare förordade alternativ 3, som hade en mycket högre beräknad kostnad än alternativ 4.

Upplands Väsby kommun påpekar vissa brister i MKB:n, bl.a. saknas två utpekade biotoper av kommunalt intresse. Vidare anser Upplands Väsby kommun att det behövs ytterligare bullerskyddsåtgärder vid Hagby station. Bostaden vid Taggårda kommer att få förhöjda magnetfältsvärden, 0,37 mikrotlesla utifrån en beräknad belastning på 1650 A. Av MKB:n framgår inte tydligt om denna belastning motsvarar ledningens kommande belastning. Vidare har Upplands Väsby kommun även tidigare framhållit att kommunens planeringsmål för nya ledningar är att magnetfältsstyrkan inte ska överskrida 0,2 mikrotlesla.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Svenska Kraftnät förordar luftledning inom delsträcka 1. De bakomvarande argumenten för detta anges i MKB:n under kapitlet *Vald utformning av utbyggnadsförslag*.

Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten har konstaterat att det saknas ett tillräckligt gediget beslutsunderlag för att man ska kunna sätta ett gränsvärde för exponeringen av lågfrekventa elektriska och magnetiska fält och rekommenderar att en försiktighetsprincip tillämpas. Forskningen har dock inte påvisat några samband mellan exponering för magnetfält under 0,4 mikrotlesla och påverkan på hälsan.

Svenska Kraftnät har antagit en magnetfältspolicy som utgår från tillgängliga forskningsrön, en tolkning av myndigheternas försiktighetsprincip och miljöbalkens regler om försiktighet. Magnetfältspolicyn tillämpas i alla koncessionsärenden och innebär att Svenska Kraftnät vid planering av nya kraftledningar ska se till att magnetfältet normalt inte överstiger 0,4 mikrotlesla där människor varaktigt vistas. Svenska Kraftnät anser mot denna bakgrund att det inte finns någon grund för att hävda att denna nivå nu istället borde sättas till 0,2 mikrotlesla. I förevarande fall kommer årsmedelvärdet för magnetfältsnivåerna att underskrida 0,4 mikrotlesla vid samtliga befintliga bostäder i ledningens närhet. Detta baseras på ledningens kommande belastning på 1650 A som blir aktuell när hela City-Link-förbindelsen är klar. Till dess kommer årsmedelströmlasten att vara lägre.

Kompletteringar i den slutliga MKB:n har gjorts avseende naturvärden och Svenska Kraftnät anser nu att påtalade brister avseende naturvärden kan betraktas som åtgärdade.

Vad gäller stationsåtgärder i Hagbystationen kommer Svenska Kraftnät att genomföra ett separat samråd. Stationsåtgärderna i Hagby ingår inte i denna MKB som behandlar byggande av en ny kraftledning, vilket kräver nätkoncession enligt ellagen.

4.2 Övriga myndigheter

Samrådspart: Boverket

Huvudsakliga synpunkter:

Boverket framför, såsom i tidigare kraftledningsärenden, att verket anser att det är rimligt att vid ny- eller omkoncession reducera strålningsnivåerna vid bostäder, daghem och andra känsliga områden ned till nivån 0,1–0,2 μ T. Beträffande övriga intressen som berörs hänvisar Boverket till vad de berörda kommunerna, länsstyrelsen och myndigheterna kan komma att anföra.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten har konstaterat att det saknas ett tillräckligt gediget beslutsunderlag för att man ska kunna sätta ett gränsvärde för exponeringen av lågfrekventa elektriska och magnetiska fält och rekommenderar att en försiktighetsprincip tillämpas. Forskningen har dock inte påvisat några samband mellan exponering för magnetfält under 0,4 mikrottesla och påverkan på hälsan.

Svenska Kraftnät har antagit en magnetfältspolicy som utgår från tillgängliga forskningsrön, en tolkning av myndigheternas försiktighetsprincip och miljöbalkens regler om försiktighet. Magnetfältspolicyen tillämpas i alla koncessionsärenden och innebär att Svenska Kraftnät vid planering av nya kraftledningar ska se till att magnetfältet normalt inte överstiger 0,4 mikrottesla där människor varaktigt vistas. Svenska Kraftnät anser mot denna bakgrund att det inte finns någon grund för att hävda att denna nivå nu istället borde sättas till 0,2 mikrottesla. I förevarande fall kommer årsmedelvärdet för magnetfältsnivåerna att underskrida 0,4 mikrottesla vid samtliga befintliga bostäder i ledningens närhet.

Samrådspart: Riksantikvarieämbetet (RAÄ)

Huvudsakliga synpunkter:

Riksantikvarieämbetet noterar med tillfredsställelse att Svenska Kraftnät valt att gå vidare med det från kulturmiljösynpunkt fördelaktigaste alternativ 4 som huvudalternativ. RAÄ har inga erinringar mot den nu föreliggande MKB:n. RAÄ anser att såväl den långsiktiga påverkan på kulturmiljön som skyddsåtgärder och konsekvenser i anläggningsskedet är väl redovisade. Myndighetens tidigare lämnade remissynpunkter har i allt väsentligt beaktats.

Samrådspart: Skogsstyrelsen

Huvudsakliga synpunkter:

Skogsstyrelsen anser det beklagligt att Svenska Kraftnät har frångått den dragningen (alternativ 3 i förstudien) som Skogsstyrelsen förordade. Den sträckning som föreslås i MKB:n går genom betydande skogsområden och på delsträcka 2 genom en nyckelbiotop med gammal naturskogsartad barrskog med inslag av små kärr som kommer att delas upp i två områden. En luftledning förordas därför ej genom detta

område. Alternativ 2B med kabelförläggning längs befintliga stigar påverkar biotopen i mindre utsträckning. Skogen norr om nyckelbiotopen är ett viktigt friluftsområde, där skogskänslan kommer att gå förlorad om en luftledning dras genom området. Skogsstyrelsen förordar därför markförläggning längs befintliga leder i skogen söder om Norrortsleden. Vid anläggningsskedet bör sumpstråk och befintliga hänsynsobjekt, såsom grova träd, skyddas från permanenta skador.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Svenska Kraftnät förordar luftledning inom delsträcka 1. De bakomvarande argumenten för detta anges i MKB:n under kapitlet *Vald utformning av utbyggnadsförslag*.

För att säkerställa att det inte uppstår några hydrologiska konsekvenser av projektet har en särskild hydrologisk utredning tagits fram (juni 2009) som anger var och vilka åtgärder som behöver sättas in. Den hydrologiska utredningen kommer att utgöra underlag vid framtagandet av förfrågningsunderlag till entreprenadupphandlingen.

Särskilda hänsynsobjekt kan eventuellt undvikas genom att arbetsområdets bredd reduceras på vissa specifika platser genom användande av mindre schaktmaskiner och transportfordon eller särskilt skonsam schaktteknik.

För att kompensera för förlorade naturvärden i Rösjökilen har Svenska Kraftnät för avsikt att avsätta medel för kompensationsåtgärder.

Samrådspart: Vägverket

Huvudsakliga synpunkter:

Vägverket påpekar att stor omsorg lagts vid projekteringen av Norrortsleden (inom Skålhammar, riksintresse för kulturmiljövården) för att trots vägens storlek tona ned dess intryck och dess visuella påverkan på omgivningen. Vägens belysning har valts så att så lite spilljus/ljusföroreningar som möjligt skall lysa ut i det kringliggande landskapet. För att säkra att även vägens närområde nyttjas på ett respektfullt sätt upprättade Vägverket år 2003 en plan för närområdet, ”Norrortsleden – riktlinjer för vägens närområde”, tillsammans med länsstyrelsen och alla kommuner längs med Norrortsleden. Mot bakgrund av detta vill Vägverket framhålla att den utformning av kraftledningsstolpar, ”designstolpar”, som Svenska Kraftnät redovisar vid trafikplats Hagby, på intet sätt kan sägas motsvara detta förhållningssätt. Stolparnas utformning är inte anpassad till det omgivande landskapet. Företeelser utanför vägområdet bör inte heller utformas så att trafikantens uppmärksamhet onödigtvis leds från vägen. Vägverket anser att ”designstolparna” bör omarbetas väsentligt och att belysning under inga omständigheter kan bli aktuellt.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Svenska Kraftnät har träffat Vägverket och representanter från länsstyrelsen vid fyra tillfällen efter remissen av MKB:n för att komma fram till en utformning av de två planerade designstolparna som kan godtas av Vägverket och länsstyrelsen. Färg och form har diskuterats, utformningen har justerats lite och fler fotomontage har tagits fram efter besök i fält. Av två ursprungliga varianter av designstolpen ”Yggdrasil”

kvarstår idag endast den mindre varianten som planeras att uppföras på båda sidor om Norrortsleden.

Vägverket och länsstyrelsen har efter genomförda möten accepterat Svenska Kraftnäts förslag på designstolpar vid trafikplats Norrortsleden. Konstruktion av designstolpen pågår, liksom färgsättningen som sker i samråd med Vägverket.

4.3 Företag

Samrådspart: Stockholms lokaltrafik (SL)

Huvudsakliga synpunkter:

Stockholms lokaltrafik (SL) har inget att erinra mot ärendet mer än att framkomligheten och trafiksäkerheten måste främjas där ledningen korsar gator där SL bedriver busstrafik. SL:s entreprenör i området, Busslink, måste kontaktas minst 3 veckor innan byggstart.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Framkomligheten och trafiksäkerheten kommer att främjas där ledningen korsar trafikplaster och gator. Svenska Kraftnät kommer att kontakta SL:s entreprenör innan byggstart.

Samrådspart: AB Stokab

Huvudsakliga synpunkter:

AB Stokab har inget att erinra, men hänvisar till Stockholm Vattens samgranskade ledningskartor angående var Stokab har befintlig kanalisation. Om kanalisation behöver flyttas ska Helpdesk fibernät kontaktas.

4.4 Intresseorganisationer och föreningar

Samrådspart: Naturskyddsföreningen (SNF)

Huvudsakliga synpunkter:

Naturskyddsföreningarna i Täby, Danderyd och Sollentuna konstaterar att det är beklagligt att det tidiga förslaget, med en robust, miljövänlig och strålningsfri lösning i form av lång tunnelförläggning, motarbetades av boende i Skarpäng och förkastades av politikerna i Täby. Med den uppkomna situationen anser Naturskyddsföreningarna att en markförläggning genom hela Rösjökilen är att föredra framför luftledning. SNF påpekar att kostnaden för detta blir lägre än det som angivits för det ursprungliga förslaget med tunnelförläggning. Luftledningar påverkar den unika naturinramningen i dalgången mellan Fjäturen och Rösjön samt gör intrång i strandskyddszonen kring dessa sjöar. I strandskyddsbegreppet ingår just landskapsbilden som en viktig del. Av detta skäl skall markförläggningen fortsätta norrut ungefär till Norrortsleden där en terminalplats kan inrättas med kort anslutningsväg för byggande och tillsyn. Designstolparna kan gärna utgå till förmån för naturhänsyn.

Alternativet med tunnel är olämpligt på grund av de stora och bestående inträngen i naturmark som detta kräver och avvisas därför. I Rinkebyskogen vill SNF se en samförläggning med Vattenfalls kraftledningar ända från Sjöberg. För att tillstyrka markförläggningen i södra Rösjökilens skogsområden kräver Naturskyddsföreningarna att kabeldragningen görs på bästa miljömässigt och ekologiskt neutralt sätt och att förlusten av naturvärden kompenseras med skapande och återställande av naturvärden i södra Rösjökilens. En viss procent av budgeten föreslås avsättas för kompensation av förlorade naturvärden och återställande av naturvärden. Naturskyddsföreningarna anger ett flertal förslag på kompensationsåtgärder i sitt yttrande.

Svenska Kraftnät hade 2008-07-09 en träff med representanter från SNF i Täby, Danderyd och Sollentuna, då representanterna gick igenom yttrandet i fält. Då förklarade bl.a. SNF sina föreslagna sträckningsjusteringar i Rinkebyskogen och Rösjöskogen, som i remissen endast redovisades på karta. En dragning längs befintliga stigar/leder inom Rösjöns naturreservat förordas framför en dragning utanför naturreservatet, längs kommungränsen mellan Sollentuna och Täby, då konsekvenser på naturmiljön bedöms bli mindre. En dragning längs kommungränsen mellan Täby och Sollentuna skulle innebära mer skogsavverkning samt risk för skada på de gamla gränsrösen som uppförts längs kommungränsen.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Svenska Kraftnät remitterade under hösten 2008 justerade sträckningsförslag i Rinkebyskogen och Rösjöskogen till Danderyds respektive Täby kommun, som har givit accept på justeringsförslagen. I och med att utbyggnadsförslaget inte längre går i kommungränsen mellan Täby och Sollentuna påverkas inte gränsrösen längs kommungränsen i Rösjöskogen. Utbyggnadsförslaget innebär dessutom en samförläggning med Vattenfalls 70 kV ledningar längs med befintliga stigar/leder i Rinkebyskogen från Sjöberg till Danderydstationen såsom SNF önskat.

Svenska Kraftnät förordar luftledning inom delsträcka 1. De bakomvarande argumenten för detta anges i MKB:n under kapitlet *Vald utformning av utbyggnadsförslag*.

Svenska Kraftnät har för avsikt att avsätta medel för åtgärder som kan kompensera för förlorade naturvärden i Rösjökilens. Åtgärder i ledningens närområde är av störst intresse. De åtgärder som föreslagits i Naturskyddsföreningens yttrande kommer att studeras. Beslut om vilka åtgärder som är rimliga och lämpliga att utföra kommer att fattas i samråd med berörda kommuner.

Samrådspart: Skötselrådet för Rinkebyskogen – Sätra ängar

Huvudsakliga synpunkter:

Skötselrådet för Rinkebyskogen – Sätra ängar, som representeras av Danderyds Hembygdsförening, Danderyds Villaägarförening, Enebybergs Gårdsförening, Friluftsförbundet och Naturskyddsföreningen, anser att det är mycket olyckligt att Svenska Kraftnät, efter samråd med kommuner m.fl., förordar det alternativ som gör det kraftigaste ingreppet i Rinkebyskogen. Om ledningsdragningen genomförs enligt

förslaget anser Skötselrådet att Svenska Kraftnät bör ge ekonomisk kompensation för natur- och kulturvårdande insatser. Rådet bistår gärna med kunskapsunderlag och detaljerade önskemål. Rådet anser att MKB:n är välgjord och uppfyller rimliga krav på beslutsunderlag. Rådet saknar dock att lokalisering och utformning av ställverket Anneberg inte behandlats mer ingående.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Svenska Kraftnät har för avsikt att avsätta medel för åtgärder som kan kompensera för förlorade naturvärden i Rösjökilen. Åtgärder i ledningens närområde är av störst intresse. De åtgärder som föreslagits i Naturskyddsföreningens yttrande kommer att studeras. Skötselrådet får gärna inkomma med förslag på insatser. Beslut om vilka åtgärder som är rimliga och lämpliga att utföra kommer att fattas i samråd med berörda kommuner.

Vad gäller den nya stationen Anneberg har Svenska Kraftnät inbjudit till samråd under våren/sommaren 2009 och en separat MKB för stationen Anneberg är under framtagande. I den kommer den slutliga placeringen och utformningen av stationen att presenteras och konsekvensbeskrivas. Dess konsekvenser ingår inte i denna MKB som behandlar byggande av en ny kraftledning, vilket kräver nätkoncession enligt ellagen.

Samrådspart: Svenska Turistföreningen (Stockholmskretsen)

Huvudsakliga synpunkter:

Svenska Turistföreningen är förvånad över hur lättvindigt Svenska Kraftnät drog tillbaka alternativet genom Täby bebyggelse. Den föreslagna dragningen berör Rösjökilen, där det förutom stora natur- och kulturvärden även finns stora värden för friluftsliv, idrotts- och föreningsliv, folkhälsa m.m., som inte redovisas. Svenska Turistföreningen påpekar att dragningen berör ett föreslaget naturreservatsområde – Rinkebyskogen samt ett utredningsområde – Mörtsjön/Käringsjön. En luftledning söder om Taggårda är därför oacceptabelt. Det bästa alternativet är att dra ledningen i Fjäturen och Rösjön.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Rekreation och friluftsliv behandlas i ett eget avsnitt i MKB:n. Svenska Kraftnät har gjort vissa kompletteringar i beskrivningen av rekreation och friluftsliv sedan remissupplagan och anser att beskrivningen i och med detta är tillräckligt omfattande. Under en konsekvensutredning beaktar Svenska Kraftnät de faktiska, dokumenterade uppgifter som finns rörande berört område. Sollentuna kommun har försett Svenska Kraftnät med kartor och beskrivningar rörande det planerade naturreservatet runt Rösjön. Inga uppgifter om att arbete pågår med reservatsbildande i Rinkebyskogen eller Mörtsjöområdet har erhållits från Danderyds kommun och Täby kommun.

Svenska Kraftnät förordar luftledning inom delsträcka 1. De bakomvarande argumenten för detta anges i MKB:n under kapitlet *Vald utformning av utbyggnadsförslag*. Nackdelarna och riskerna med en dragning av sjökabel i mindre sjöar såsom Fjäturen och Rösjön bedöms inte kunna uppvägas av de vinster som kan erhållas.

4.5 Fastighetsägare

Inkomna synpunkter:

De berörda fastighetsägarna Erik Nielsen och Annica Persson (fastighet Södersättra 4:18) anser att den föreslagna sträckningen kommer att förstöra tomtmarken och att den sammanlagda exponeringen för magnetfält blir påtaglig för hushållet. Detta kommer att reducera markvärdet på tomten väsentligt. För att minimera magnetfälten efterfrågar fastighetsägaren ett kabeldjup på 3 meter samt att kabeln grävs ned vid tomtgränsen till 4:25 resp. 4:20. Hänsyn måste tas till att Södersättra 4:18 har egen brunn och avlopp samt att framtida möjlighet att dra in kommunalt vatten, avlopp och fiberkabel önskas.

För övrigt innebär en markkabel genom Rösjöskogen ett enormt fysiskt intrång för djurliv, växter och friluftsliv.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Vad gäller magnetfält se Svenska Kraftnäts bemötande på Boverkets yttrande. Vid fastigheten Södersättra 4:18 kommer årsmedelvärdet för magnetfältsnivåerna att underskrida 0,4 mikrotesla.

Det kommer även efter anläggandet av Svenska Kraftnäts nya 400 kV ledning vara möjligt att ansluta fastigheten till kommunalt vatten och avlopp samt vara möjligt att dra in fiberkabel till fastigheten. Svenska Kraftnät kan i samråd med fastighetsägaren lägga ner tomrör i samband med markkabelschakten för 400 kV ledningen.

4.6 Närboende

Inkomna synpunkter:

Hans Bäverstam låter meddela att alternativ 2A med en luftledning fram till Rösjön helt skulle förstöra intrycket av orörd natur i området. Alternativ 2B är det minst störande alternativet. Ett alternativ med markkabel ända från Hagby borde vara med i utredningen. Terminalplatsen behöver då inte placeras mitt i skogen. Vidare påpekar fastighetsägaren att den föreslagna dragningen av transportväg fram till terminalplatsen inte verkar vara den bästa. Dragningen innebär att motionsspåret mister karaktären av en skogsstig och den unika naturen längs med bäcken från Mörtsjön till Fjäturen förstörs. Väg från Påtåker föreslås som ett bättre alternativ.

Inger Holmgren yrkar att ledningen dras som markkabel hela delsträcka 2 (2B) och även markkabel på delsträcka 1 från Hagby trafikplats. Den varaktiga påverkan av ledningen i skogsområdet inskränker sig då till en 4 meter bred gata utan någon terminalplats i det känsliga området. Fastighetsägaren anser att Svenska Kraftnät har undervärderat effekterna på naturvärdena av en luftledning öster om Fjäturen. Nyckelbiotoper har visserligen inget formellt lagligt skydd, men Natura 2000-områden har ett mycket starkt och omfattande skydd vilket innebär att även åtgärder utanför ett sådant område som påverkar områdets värden inte tillåts.

Ola Sjöstrand är enligt sitt yttrande oerhört angelägen om att det inte blir en arbetsväg på Svalvägen som förslaget på etapp 2 i MKB:n. Svalvägen är en liten

återvändsgata som skulle påverkas mycket negativt med byggtrafik. Istället för föreslaget utbyggnadsförslag förespråkar fastighetsägaren en luftledning i befintlig ledningsgata norr om Skarpäng, följt av en markkabel i befintlig ledningssträckning genom Skarpäng. Fördelen är att ledningsgatan redan finns där idag och dessutom är det ett billigare alternativ än tidigare förslag med tunnel under Skarpäng. Om alternativ 2B ändå blir valt önskar fastighetsägaren att byggtiden utanför Svalvägen blir så kort som möjligt.

Bostadsrättsföreningen Anneberg, strax öster om befintlig 220 kV ledning i Enebyberg, har ett sol- och bergvärmsystem på 30x30 meter som gränsar till befintlig ledningsgata. Bostadsrättsföreningen önskar att Svenska Kraftnät förvissas om att planerade markarbeten inte kommer att störa berglagrets korrekta funktion.

Rune Ohlén, boende på Steglitsvägen i bostadsområdet Sjöberg i Sollentuna, undrar varför han och grannarna inte har informerats om projektet brevlades då berörda fastighetsägare enligt uppgift ska ha fått ett informationsbrev. Rune Ohlén undrar varför ledningen måste göra en böj närmare mot bebyggelse och vill dessutom få garanti från Svenska Kraftnät att ingen strålning eller annan fara kommer att drabba närboende till kraftledningen.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Svenska Kraftnät förordar luftledning inom delsträcka 1. De bakomvarande argumenten för detta anges i MKB:n under kapitlet *Vald utformning av utbyggnadsförslag*.

Sträckningen av arbets- och servicevägen till terminalsplatsen har justerats efter inkomna synpunkter under samrådsmötet samt i inkomna yttranden från närboende. Vägen föreslås i denna MKB dras norrut, längs befintliga stigar fram till Taggårda, där anslutning till befintlig väg mot Frestavägen sker. Omfattningen på byggtrafiken samt vägens utformning har beskrivits mer i detalj i föreliggande version av MKB:n under kapitlet *Miljökonsekvenser av delsträcka 1, Landskapsbild*.

En separat konsekvensutredning för Natura 2000-området har tagits fram som visar att påverkan på miljön i Natura 2000-området inte är betydande. Tillstånd krävs endast om verksamheten på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-området. En ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken kommer dock att inges till länsstyrelsen, för att säkerställa att länsstyrelsen samtycker med bedömningen i MKB:n.

Svenska Kraftnät har utrett flera alternativ till ledningssträckning och anser att utbyggnadsförslaget ger minst påverkan på omgivningen och därmed är det bästa alternativet.

Svenska Kraftnät har ändrat markkabelsträckningen genom Rinkebyskogen sedan remissen av MKB:n (remissupplaga, maj 2008). Kabelschaktet kommer att gå längs med befintliga stigar istället för i befintlig luftledningsgata, vilket innebär att avståndet till BRF Annebergs bergvärmeanläggning blir drygt 100 meter. Inga konsekvenser på anläggningen bedöms därmed uppstå.

För att betraktas som berörd fastighetsägare för den markförlagda ledningssträckan ska del av ledningssträckans arbetsområde hamna inom fastigheten. Fastighetsägarna inom bostadsområdet Sjöberg betraktas i detta projekt som närboende, inte som berörda fastighetsägare. Den föreslagna ledningsträckningen har tagits fram efter lång utredning och samråd med berörda instanser. Avståndet mellan ledningen och de närmast intilliggande tomterna inom bostadsområdet Sjöberg är som kortast ca 55 meter. Redan 10 meter ifrån kabeldiket är magnetfältsnivån i stort sett obefintlig.

5 Yttranden och bemötanden under efterföljande remisser

I oktober 2008 remitterades ett förslag på justering av markkabelsträckningen i Rinkebyskogen och i Rösjöskogen till Danderyds respektive Täby kommun. Den bakomvarande anledningen till justeringsförslagen var Naturskyddsföreningens yttrande i juni 2008.

Innan remisserna skickades ut träffade Svenska Kraftnät representanter från de berörda kommunerna i fält för att titta på de alternativa ledningssträckningarna. Naturskyddsföreningens föreslagna dragning längs med stigar i Sollentuna kommuns blivande naturreservat istället för längs med kommungränsen mellan Sollentuna och Täby togs inte emot positivt av Sollentuna kommun. Sollentuna kommun lämnade ett eget förslag på sträckning som inte mottogs positivt av representanter från Täby kommun. I fält identifierade dock Täby kommun tillsammans med Svenska Kraftnät ett tänkbart alternativ längs befintliga stigar/elljusspår och över öppen mark öster om kommungränsen. Det alternativet (alternativ 1) blev ett av de remitterande sträckningsförslagen i remissen tillsammans med ett alternativ (alternativ 2) där ledningen dras ca 15 meter öster om kommungränsen mellan Sollentuna och Täby för att undvika gränsrösen.

I remissen till Danderyds kommun presenterades sträckningsalternativ 1 med förlängd samförläggning med Vattenfalls 70 kV ledningar i befintlig luftledningsgata samt sträckningsalternativ 2 med förlängd samförläggning längs med befintliga stigar/leder. I remissen presenterades även en alternativ sträckning av 400 kV ledningen som Svenska Kraftnät identifierat strax norr om den samförlagda sträckan (sträckning A).

Under 2009 skickade Svenska Kraftnät även ut de alternativa sträckningsdragningarna på remiss till Sveaskog som är berörd fastighetsägare i den södra delen.

5.1 Kommuner

Samrådspart: Danderyds kommun

Huvudsakliga synpunkter:

De förslag som nu framläggs är bearbetningar utifrån synpunkter från Danderyds kommun och Naturskyddsföreningen om att utveckla lägen med samordning med och kablifiering av Vattenfalls 70 kV luftledningar som går genom skogen.

Av vad som redovisats förefaller en samlokalisering av 70 kV och 400 kV ledningarna enligt alternativ 2A vara det mest skonsamma för Rinkebyskogen och friluftslivet i skogen. Det varaktiga intrånget i skogen blir mindre än dagens genom att befintlig luftledningsgata utgår. Kommunledningskontoret förordar att alternativ 2 variant A läggs till grund för den slutliga projekteringen och koncessionsansökan om ny kabelförlagd 400 kV kraftledning genom Rinkebyskogen, samlokaliserad med Vattenfalls befintliga 70 kV ledningar.

Samrådspart: Täby kommun

Huvudsakliga synpunkter:

Berört område i Täby kommun, öster om Sollentuna kommuns föreslagna naturreservat, utreds att bli naturreservat i satsningen ”Aldrig långt till naturen” och i pågående arbete med översiktsplan (samråd pågår). Värdena i Täby kommun är alltså inte lägre än i Sollentuna kommun bara för att ett naturreservat är under bildande i Sollentuna kommun.

Sammantaget anser Täby kommun att det ursprungliga förslaget på befintliga stigar i Sollentuna kommun är det bästa ur naturmiljö-, rekreations- och friluftslivssynpunkt. Täby kommun förordar alltså att den sträckan väljs för markförläggning av kraftledningen. Av de två alternativen som redovisas i remissen är alternativ 1 att föredra.

Oavsett dragning vill kommunen att påverkad naturmark utmed kabelsträckningen återplanteras med hassel och andra lågväxande naturligt förekommande buskar och buskträd. Andra kompensationsåtgärder kan vara att ån vid Fjäturen läggs om i en ursprunglig mer meandrande dragning.

Täby kommun vill också i detta sammanhang betona att en dragning av kraftledningen som luftledning mellan Käringsjön och Frestavägen är ett stort intrång för naturen och friluftslivet. En markförläggning hela vägen från Danderyd till Frestavägen är därför det enda rimliga alternativet. Det är även nödvändigt att diskussionerna för kabeldragningen för hela sträckan sker på samma detaljnivå som den nu remitterade delsträckan.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Svenska Kraftnät angav i remissen i oktober 2008 att affärsverket inte är villigt att gå vidare med förslaget att förlägga ledningen inom Rösjö naturreservat i och med att Sollentuna kommun motsätter sig förslaget. Vidare har Svenska Kraftnät som princip och målsättning att undvika särskilt utpekade och skyddade naturområden när så är

möjligt. De konkreta handlingar som finns idag avseende befintliga och blivande skyddade områden inom det aktuella skogsområdet är Rösjö naturreservat och det är det som Svenska Kraftnät får förhålla sig till.

Svenska Kraftnät förordar luftledning inom delsträcka 1. De bakomvarande argumenten för detta anges i MKB:n under kapitlet *Vald utformning av utbyggnadsförslag*.

5.2 Fastighetsägare

Inkomna synpunkter:

Fastighetsägaren Sveaskog anser att kraftledningen ska markförläggas genom Rinkebyskogen enligt det ursprungliga förslaget, d.v.s. längs med befintlig ledningsgata. Markintrånget på Sveaskogs fastighet Danderyd 2:22 blir betydligt större om ledningssträckningen följer befintliga stigar i enlighet med gällande utbyggnadsförslag. Sveaskog bedömer att en dragning längs med befintlig stigar innebär ett nytt intrång på minst 10 000 m² över Sveaskogs fastighet. Framtida exploatering försvåras eller fördyras om fastigheten korsas av kraftledningarna. Dessutom ersätts inte en negativ påverkan på förväntningsvärdet vid ett ledningsrättsintrång.

Svenska Kraftnäts bemötande:

Svenska Kraftnät har valt en dragning längs med befintliga stigar/leder då övriga berörda remissinstanser förordar den ledningssträckningen. Det öppna stråk, i form av en motionsled, som redan går igenom Sveaskogs fastighet kommer att breddas med ca 5-7 meter. De ekonomiska konsekvenserna på fastigheten regleras och ersätts inom ramen för ledningsrättsförättningen. Med tanke på att Rinkebyskogen idag utgör ett viktigt rekreativområde inom en av Stockholms gröna kilar bedömer dock Svenska Kraftnät det som mindre troligt att skogsområdet kommer att exploateras.